

VIRUSI OLJNIH BUČ

Bučevke okužujejo številni virusi, v Sloveniji pa smo na oljnih bučah do sedaj potrdili okužbe z virusom mozaika kumare (*Cucumber mosaic virus*, CMV, rod *Cucumovirus*), virusom rumenega mozaika bučke (*Zucchini yellow mosaic virus*, ZYMV, rod *Potyvirus*) in virusom mozaika lubenice (*Watermelon mosaic virus*, WMV, rod *Potyvirus*).

Razširjenost

ZYMV, CMV in WMV so razširjeni po vsem svetu, povsod kjer gojijo bučevke. ZYMV v naravi okužuje predvsem bučevke, WMV lahko poleg bučevk okuži tudi metuljnice, slezenovke, lobodovke id., CMV pa je splošno razširjen in okužuje največ rastlinskih vrst.

Bolezenska znamenja

V Sloveniji smo na z virusi okuženih oljnih bučah opazili predvsem deformacije, razbarvanja in mozaike na listih in zakrnelost oz. slabšo rast in razvoj rastlin. Podatki o obsegu škod zaradi okužb oljnih buč z virusi so pomanjkljivi. V Avstriji so poročali o velikih izgubah pridelka zaradi okužbe z ZYMV v letu 1997. V določenih letih, predvsem kadar je nalet uši velik, lahko tudi v Sloveniji na posameznih njivah opazimo velik delež bistveno slabše razvitih rastlin z značilnimi bolezenskimi znamenji na listih, kar se odraža tudi na pridelku.

Načini prenosa

ZYMV, WMV in CMV se širijo mehansko s sokom okuženih rastlin in z listnimi ušmi. Vir okužbe so lahko tudi druge gostiteljske rastline, ki rastejo na ali ob njivi. ZYMV in CMV se v majhnem odstotku prenašata tudi preko semen, kar pa je ob močnejšem napadu uši dovolj za potencialno obsežno nadaljnje širjenje z ušmi, orodjem ali stroji. Uši, ki se hranijo na okuženih rastlinah, virusne delce v posesanem rastlinskem soku namreč prenesejo na naslednjo rastlino katero preskušajo ali se na njej hranijo.

Varstvo

Bolezni, ki jih povzročajo okužbe z virusi, niso ozdravljive, zato se proti virusnim okužbam lahko v praksi borimo le s preventivnimi ukrepi. Izberemo kakovostno seme in za vzgojo oljnih buč ne uporabljamo lastnega semena. Koristno je, če mlade rastline z znamenji okužbe odstranimo z njive, ker so vir okužbe za sosednje rastline. Možnost prenosa okužbe na zdrave rastline zmanjšujemo tudi z obvladovanjem plevelov na in v okolici njive, odstranjevanjem in globokim zaoravanjem rastlinskih ostankov ter širokim kolobarjem. Spremljamo tudi razvoj uši in jih po potrebi zatiramo ter razkužujemo ali vsaj čistimo orodja in stroje, če so prišli v stik z rastlinskim sokom.

Slike 1 do 5: Različna bolezenska znamenja na rastlinah okuženih z ZYMV (vir: arhiv KIS)

Besedilo: Mojca Viršček Marn

Datum nastanka: avgust 2020

Uporabljeni viri: Literatura je na voljo pri avtorici